

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж4 89/22
29.3.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Сање Агатоновић, председника већа и судија Весне Секулић и Данице Косовац, чланова већа, у парници тужиоца АА из ... Улица ... број ..., чији је пуномоћник Милан Јакшић, адвокат из Београда, Костолачка 15, против туженог Центра за информисање, развој културе, демократије и цивилног друштва “СДПЛУС” из Смедерева, Грачаничка 15, чији је пуномоћник Верица Ивошевић, адвокат из Смедерева, Улица краља Петра I број 3/43, ради повреде ауторског права и накнаде штете, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П4 267/19 од 23.2.2022. године, у седници већа одржаној дана 29.3.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П4 267/19 од 23.2.2022. године у првом, другом и четвртном ставу изреке.

ПРЕИНАЧАВА СЕ решење о трошковима поступка садржано у шестом ставу изреке пресуде Вишег суда у Београду П4 267/19 од 23.2.2022. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужени Центар за информисање, развој културе, демократије и цивилног друштва “СДПЛУС” из Смедерева, да тужиоцу АА из ... на име трошкова првостепеног поступка исплати износ од 87.140,00 динара, у року од 15 дана од пријема ове пресуде.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П4 267/19 од 23.2.2022. године, првим ставом изреке утврђено је да је тужени повредио ауторска права тужиоца, тако што је на свом

интернет сајту www.sdplus.rs неовлашћено, без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора и у непотпуној форми јавно саопштио тужиочева ауторска дела и то – дана године фотографије “...” и “...”, а дана године фотографију “...”. Другим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде ауторског права неовлашћеним јавним саопштавањем означених ауторских дела исплати износ од 35.400,00 динара по фотографији, укупно 106.200,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења 23.2.2022. године, па до исплате, а трећим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу за законску затезну камату на досуђени износ и то на износ од 70.800,00 динара за фотографије “...” и “...” почев од 2.4.2019. године, па до 23.2.2022. године, а на износ од 35.400,00 динара за фотографију “...” почев од 14.5.2019. године, па до 23.2.2022. године. Четвртим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторских дела без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора износ од 20.000,00 динара по фотографији, укупно 60.000,00 динара, а у измењеној форми износ од 20.000,00 динара по фотографији укупно 60.000,00 динара, све са законском затезном каматом од дана пресуђења 23.2.2022. године, па до исплате, а петим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу преко досуђеног на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторских дела без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора преко досуђеног укупног износа од 60.000,00 динара за износ од још 90.000,00 динара, а због саопштавања ауторских дела у измењеној форми преко досуђеног укупног износа од 60.000,00 динара за износ од још 90.000,00 динара све са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 23.2.2022. године, па до исплате. Шестим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 106.640,00 динара.

Благовремено изјављеном жалбом тужени је побијао првостепену пресуду из свих разлога прописаних чланом 373 став 1 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11...18/20) у првом, другом, четвртном и шестом ставу изреке. Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражио.

Испитујући правилност првостепене пресуде у побијаном делу, сагласно овлашћењима предвиђеним чланом 386 Закона о парничном поступку, Апелациони суд је оценио да је жалба туженог делимично основана.

Током првостепеног поступка нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку на које другостепени суд пази по службеној дужности, а изрека првостепене пресуде у потврђујућем делу је јасна и у њеном образложењу су дати потпуни разлози о битним чињеницама, који су сагласни са изведеим доказима, тако да се она неосновано побија и указивањем на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је аутор три фотографије, које су настале фотографисањем из ваздуха, на којима није пренео своја ауторска права, а које је тужени без његове сагласности и означањем његовог имена као аутора јавно

саопштио на свом интернет домену www.sdplus.rs. Фотографија “...” означена под називом “...”, настала је дана ... године, путем дрона са мале висине и идејом да тужилац прикаже разлику између ... у односу на њен преостали део који је био управо припремљен за предстојећи ..., а тужени је исту саопштио дана ... године уз чланак под насловом: “...”, тако што је исту исекао са свих страна и саопштио само њен средишни део, потпуно променивши намену и поруку фотографије. Фотографија “...”, означена је под називом “...” са приказаним ... на истоименом ..., а исту је тужени јавно саопштио измењену само њен средишњи десни део, односно само део ... који је желео да прикаже у свом чланку, приближно 1/3 оригиналне фотографије. Фотографију “...”, означену под називом “...”, на којој се види део.. око ..., тужени је јавно саопштио измењену, само њен горњи десни део, исекао је ...који носи назив који је дао фотографији, остављајући сасвим други део фотографије приближно њену 1/4, са циљем да пренесе другачију поруку од оне коју је тужилац наменио. Последње две фотографије тужени је саопштио уз чланак од године “...” чији је потписник ..., а исте је тужилац фотографисао дана ... године, како би сачинио свој портфолио са циљем да их људи препознају и наруче, платио је лет моторним змајем, те их је први пут објавио на са свом домену www. Тужиоца је саопштавањем предметних фотографија од стране туженог без назначења његовог имена као аутора и у непотпуној измењеној форми непријатно изненадило и увредило.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је у складу са члановима 2 став 1 и став 2, 9 став 1, 3 и 4, 15, 16 став 1, 17, 19 став 1 и 2, 30, 102 став 1 и 2 и 205 став 1 тачка 1 и 3 оценио да је тужени повредио имовинска права тужиоца као аутора, неовлашћеним јавним саопштавањем његових ауторских дела, као и његова морална ауторска права, тако што је означене фотографије саопштио без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора и у непотпуној форми, скративши их у односу на њихове оригинале. Закључио је да тиме што је тужени на свом сајту неовлашћено јавно саопштио тужиочева ауторска дела повредио његова имовинска права и проузроковао имовинску штету за коју тужиоцу припада накнада, јер као аутор има права на економску искоришћавање и умножавање свог ауторског дела и на накнаду за свако искоришћавање ауторског дела од стране другог лица, као и право да другоме забрани и дозволи јавно саопштавање свог дела.

Одлучујући о висини накнаде имовинске штете због неовлашћеног јавног саопштавања предметних фотографије, првостепени суд је у складу са чланом 189 Закона о облигационим односима у вези са чланом 232 Закона о парничном поступку тужиоцу досудио накнаду имовинске штете чију је висину утврдио на основу Тарифника минималних накнада на име искоришћавања фотографија УЛУПУДС 2017/18 као јединог званичног ценовника, који предвиђа накнаду од 150 бодова за употребу фотографије на веб порталима за период од једне године, а која накнада се рачуна двоструко у случају фотографија снимљених у специјалним условима – из ваздуха какве су све три предметне фотографије, при чему је један поен еквивалентан вредности 1 евра примењујући средњи курс НБС на дан пресуђења, код чињенице да су предметне фотографије јавно саопштене на сајту туженог дана ... године и године, где су се налазиле дуже од годину дана све до пријема тужбе (...), када су уклоњене по тврдњи туженог, а коју тужилац није оспорио, па је тужиоцу за сваку фотографију

досуђена накнада имовинске штете у висини од по 30.400,00 динара, укупно за све три фотографије 106.200,00 динара, а са законском затезном каматом у складу са чланом 189 став 2 и чланом 277 Закона о облигационим односима почев од дана пресуђења 23.2.2022. године, па до исплате, с обзиром да се висина накнаде одређује према ценама у време пресуђења, а одбио је као неоснован тужбени захтев у делу за законску затезну камату на досуђени износ имовинске штете за период од године до ... године, за фотографије "...” и "...”, а за период од ... године до ...године за фотографију "...”. Првостепени суд је оценио да је тужени јавним саопштавањем предметних фотографија без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора тужиоцу проузроковао и неимовинску штету тужиоцу због повреде његових моралних права аутора јавним саопштавањем ауторских дела без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора и у измењеној форми, па је тужиоцу досуђена накнада неимовинске штете у износу од 20.000,00 динара по фотографији и за сваку повреду, имајући у виду степен и врсту промена које су на фотографијама очигледне, као и чињеницу да су саопштавањем исечених фотографија послате другачије поруке од оних које је тужилац као аутор наменио направивши их за свој портфолио са циљем да их људи препознају и наруче. На досуђене износе правичне новчане накнаде неимовинске штете, чија је висина одмерена према критеријумима прописаним одредбом члана 200 Закона о облигационим односима и слободном оценом у складу са чланом 232 Закона о парничном поступку, досуђена је законска затезне камата у складу са чланом 277 Закона о облигационим односима почев од дана пресуђења 23.2.2022. године, па до исплате, имајући у виду да се висина накнаде одређује у време пресуђења, а преко досуђених до тражених износа накнаде неимовинске штете због повреде моралних права тужиоца као аутора одбијен је као неоснован тужбени захтев као превисоко постављен.

По оцени Апелационог суда, првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, дајући за своју одлуку у потврђујућем делу разлоге које у целости прихвата Апелациони суд и сходно члану 396 став 2 Закона о парничном поступку на исте упућује.

Ауторско дело је творевина личних ауторових интелектуалних напора конкретизованих кроз одређену форму. Сама идеја не ужива ауторску - правну заштиту, већ материјализацијом дела у одређеној форми аутор стиче пуну ауторско правну заштиту. Утврђивање да ли је нека људска творевина резултат духовног рада, знања, даровитости и оригиналности и као таква ауторско дело, или није представља чињенично питање које се утврђује одговарајућим доказним средствима.

Одредбом члана 2 став 1 и став 2 тачка 6 и 9 Закона о ауторском и сродним правима прописано је да је ауторско дело оригинална духовна творевина аутора, изражена у одређеној форми, без обзира на њену уметничку, научну или другу вредност, његову намену, величину, садржину или начин испољавања, те да се ауторском делом сматрају и фотографије, тако да закон штити свако, па и обично фотографско дело, укључујући и аматерска дела.

Имајући у виду наведено и цитиране законске одредбе неосновано се жалбом

указује да се предметне фотографије не могу сматрати оригиналном духовном творевином тужиоца пошто је фотографија “...” фотографисана дроном по поруџбини, а остале представљају фотографије лица места.

Неосновани су жалбени наводи о учињеној битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку указивањем да је усвојен тужбени захтев због повреде ауторских права тужиоца без назначења имена тужиоца као аутора за фотографије “...”, “...” и “...”, док је тужилац аутор три фотографије које је заштитио под називом “...”, “...” и “...”, јер су према утврђеном чињеничном стању предметне фотографије означене описно, што не утиче на правилност и законитост побијане одлуке.

Тужилац је за своје тврдње да је аутор предметних фотографија исте приложио уз тужбу, а као доказ свог ауторства доставио је и видео запис отварања оригиналног дигиталног фајла, у који је првостепени суд извршио увид, па је на основу доказа изведених током првостепеног поступка правилно оценио да су предметне фотографије ауторско дело тужиоца. Законску претпоставку да је аутор физичко лице, које је створило ауторско дело, предвиђену чланом 9 став 1 и 2 у вези са чланом 207 став 1 Закона о ауторском и сродним правима тужени током поступка није оборио.

Без утицаја је жалбено указивање да су предметне фотографије биле расуте на разним сајтовима где није било назначено да исте представљају било чије ауторско дело, јер у таквој ситуацији тужени исте није могао саопштити.

Одредбом члана 15 Закона о ауторском и сродним правима прописано је да аутор има искључиво право да његово име, псеудоним или знак буду назначени на сваком примерку дела односно наведени приликом сваког јавног саопштавања дела,, изузев ако је то с обзиром на конкретан облик јавног саопштавања дела, технички немогуће и нецисходно.

Неосновано се жалбом указује да тужилац није доказао да је претрпео нематеријалну штету. С обзиром да су морална права аутора заштићена Законом о ауторском и сродним правима и то одредбама члана 14 – 18 и постоји законска претпоставка да аутор трпи имовинску и неимовинску штету у сваком случају када су му та права повређена, без обзира да ли је због повреде моралних права трпео и душевне болове или не, а у конкретном случају тужилац се нелагодно осећао и увређено због тога што су предметне фотографије саопштене од стране туженог без његове сагласности, без означавања његовог имена или псеудонима као аутора и у непотпуној и измењеној форми, па је правилно првостепени суд закључио да је тужилац као аутор, због свог личног односа према делу претрпео душевне болове због повреде моралних права аутора који оправдавају досуђивање накнаде у смислу одредбе члана 200 Закона о облигационим односима, а нижи износ био би у супротности са чланом 200 став 2 Закона о облигационим односима и не би се постигао циљ новчане накнаде нити би се тужиоцу пружио сатисфакција.

Неосновани су жалбени наводи о погрешној примени материјалног права при

одлучивању о износу новчане накнаде имовинске штете, јер је првостепени суд правилно применио материјално право и оценио да је тужени неовлашћеним јавним саопштавањем ауторских дела тужиоца – предметних фотографија, без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора и у непотпној форми, повредио имовинска права тужиоца – аутора предметних фотографија, па исти има право на новчану накнаду која је побијаном одлуком правилно досуђена.

Ценовник УЛУПУДС представља утврђену накнаду за коришћење појединих ауторских дела и сачињен је не на основу чланства аутора УЛУПУДС, већ с обзиром на квалитет, оригиналност и материјалну корист коју друга уговорна страна постиже коришћењем дела и других услова. У конкретном случају штета је одређена према једином званичном тарифнику о минималним ценама употребе фотографија и то у минималном износу, а тужилац - аутор чије је ауторско право повређено може захтевати исплату накнаде по општим правилима о проузроковању штете као посебном санкционисању обавезе неовлашћеног корисника ауторског права. Није од утицаја чињеница да ли је тужилац био члан УЛУПУДС у време саопштавања предметних фотографија, јер то не ограничава суд у погледу утврђивања висине накнаде имовинске штете с обзиром да је одредбом члана 169 Закона о ауторском и сродним правима прописано да је тарифа општи акт организације којом се утврђује висина и начин одређивања накнаде, коју организација наплаћује корисницима за поједине облике искоришћавања ауторског дела и предмета сродних права и обвезницима плаћања посебне накнаде из чега произлази да је износ накнаде штете коју аутор дела претрпи неовлашћеним саопштавањем ауторског дела еквивалентан износу накнаде коју би треће лице платило организацији (УЛУПУДС) за искоришћавање било ког ауторског дела. Начин и обим накнаде одређује се, у складу са одредбама чланова 169 и 170 Закона о ауторском и сродним правима, примерено врсти и начину искоришћавања ауторског дела на основу објективних критеријума који одговарају условима тржишна на коме је дело коришћено, а који критеријуми су садржани у ценовнику УЛУПУДС о минималним ценама употребе фотографије. Сам ценовник сачињен је на основу квалитета, оригиналности, сложености и актуелности дела, могућности продаје дела, материјалне користи коју друга страна постиже коришћењем дела и других услова, те је првостепени суд правилно утврдио висину накнаде имовинске штете применом тог ценовника, којим су прописане минималне цене фотографија, а тужени током првостепеног поступка није пружио доказе да је вредност тужиоцевих фотографија испод минималног износа који је утврђен наведеним ценовником.

Неосновани су жалбени наводи да су досуђени износи накнаде неимовинске штете превисоко одмерени, будући да и по оцени овог суда, ти износи представљају правичну накнаду неимовинске штете адекватну трпљењу, коме је тужилац, као аутор дела, био изложен због повреде својих ауторских моралних права.

Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе, али их посебно не образлаже јер су без утицаја на могућност другачијег пресуђења.

На основу изложеног применом члана 390 у вези са чланом 387 став 1 тачка 2 Закона о парничном поступку одлучено је као у првом ставу изреке ове пресуде.

Међутим, основано са жалбом туженог указује на погрешну примену материјалног права приликом одлучивања о трошковима парничног поступка одлуком садржаном у шестом ставу изреке побијане пресуде.

Одредбом члана 154 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да ће суд приликом одлучивања којим ће се трошкови накнадити странци узети у обзир само оне трошкове који су били потребни ради вођења парнице. О томе који су трошкови били потребни, као и о висини трошкова одлучује суд ценећи све околности. Одредбом члана 163 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да о накнади трошкова одлучује суд на одређен захтев странке, а ставом 2 истог члана прописано је да је странка дужна да у захтеву определи врсти и висину трошкова за које тражи накнаду.

Тужиоцу заступаном од стране пуномоћника из реда адвоката сходно члановима 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку сразмерно успеху у спору припадају трошкови за састав тужбе у износу од 9.000,00 динара са увећањем од 100% због кумулације захтева у складу са Тарифним бројем 13 став 7 Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, што износи 18.000,00 динара, за састав једног образложеног поднеска у износу од 9.000,00 динара, за заступање на три одржана рочишта по 10.500,00 динара што износи 31.500,00 динара, као и у висини судске таксе за тужбу и првостепену одлуку у износу од по 14.320,00 динара укупно 87.140,00 динара према Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксеној тарифи важећим у време пресуђења.

Тужилац нема право на увећање за састав поднесака којима није постављено више кумулативних захтева, јер правилна примена одредбе Тарифног броја 13 став 7 Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, подразумева да адвокату припада пун износ награде увећан за 50% од те награде за сваки други и сваки даљи захтев, само уколико се тим поднеском поставља тај захтев с обзиром на то да је смисао наведене одредбе у томе да се постављање сваког кумулативног захтева посебно вреднује. Према Тарифном броју 15 при утврђивању награде за заступање, полази се од награде прописане за поднеске којима се покреће поступак, али не од увећане награде која се обрачунава за састављање поднесака којима се постављају кумулативни захтеви када се има у виду смисао прописаног увећања накнаде из Тарифног броја 13 став 7.

Неосновано се жалбом указује на погрешну примену материјалног права указивањем да је тужилац успео у спору са 50% потраживања те да у складу са тим истим припада 50% од трошкова поступка, јер је тужилац заступан од стране пуномоћника из реда адвоката делимично успео у спору са износом од 226.200,00 динара, па истом сразмерно успеху у спору припада право на сразмеран износ нужних трошкова које је имао за вођење ове парнице према досуђеном износу, а не процентуално.

На основу изнетог, применом члана 401 тачка 3 Закона о парничном поступку одлучено је као у другом ставу изреке.

Како је тужени успео у другостепеном поступку у незнатном делу, сходно члану 165 став 1 у вези са чланом 154 став 1 Закона о парничном поступку његов захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка одбијен је као неоснован, одлуком садржаном у трећем ставу изреке.

Председник већа-судија
Сања Агатоновић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић